

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

28 august 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecători:

Tamara Chișca-Doneva, Valentina Clevadi,
Ion Corolevschi, Iuliana Oprea

judecând recursul declarat de Biroul Vamal Cahul, în pricina de contencios administrativ la cererea depusă de ÎS „Calea Ferată din Moldova” către Serviciul Vamal al RM și Biroul Vamal Cahul, intervenient accesoriu SC „Brokeruniversal” SRL, cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva hotărîrii Curții de Apel Cahul din 25 februarie 2013, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

CONSTATĂ:

La 19 octombrie 2011, ÎS „Calea Ferată din Moldova” a depus cererea de chemare în judecată către Serviciul Vamal al RM, solicitînd anularea procesului-verbal cu privire la contravenție vamală nr. 217/11 din 26 august 2011, întocmit de către Biroul Vamal Cahul în privința ÎS „Calea Ferată din Moldova”, pentru săvîrșirea contravenției vamale, prevăzută de art. 231 pct. 23) din Codul vamal și a deciziei Biroului Vamal Cahul din 26 august 2011 pe dosarul contravențional vamal nr. 217/11, prin care ÎS „Calea Ferată din Moldova” a fost supusă unei sancțiuni materiale în baza art. 232 lit. i) din Codul vamal sub formă de amendă în mărime de 3% din valoarea mărfii care a constituit obiectul contravenției vamale, în sumă de 81 537,32 lei, anularea hotărîrii Serviciului Vamal al RM pe marginea plîngerii împotriva procesului-verbal nr. 217/11 din 26 august 2011 și deciziei din 26 august 2011.

În susținerea acțiunii reclamanta ÎS „Calea Ferată din Moldova” a indicat că la 26 august 2011 de către Biroul Vamal Cahul în privința ÎS „Calea Ferată din Moldova” a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție vamală prevăzută de art. 231 pct. 23) din Codul vamal pentru faptul că, în perioada 07 septembrie 2010 – 15 septembrie 2010, la postul vamal Florești intern, de către compania de brokeri SC „Brokeruniversal” SRL, filiala Florești, au fost depuse declarațiile vamale de transit privind tranzitarea mărfii (orz furajer și grîu furajer), în valoare de 2717910,78 lei de la postul vamal Florești intern, la postul vamal Etulia-Fricăței în termen de pînă la 14 septembrie 2010 și respectiv 21 septembrie 2010, marfa a ajuns la destinație cu întîrziere (16 septembrie 2010, respectiv 24 septembrie 2010), nefiind astfel, respectată procedura de tranzit, care nu a dus la pierderea mărfurilor tranzitate, de transportatorul mărfurilor, ÎS „Calea Ferată din Moldova”.

În baza acestui proces-verbal cu privire la contravenție vamală de către șeful Biroului Vamal Cahul, la 26 august 2011, a fost emisă decizia prin care ÎS „Calea Ferată din Moldova”, a fost supusă unei sancțiuni materiale în baza art. 232 lit. i) din Codul vamal sub formă de amendă în mărime de 3% din valoarea mărfii care a constituit obiectul contravenției vamale, în sumă de 81537,32 lei.

Conform Convenției privind traficul internațional feroviar a mărfii pe cale ferată, responsabili de transportarea mărfurilor pe cale ferată între R.Moldova și alte state este ÎS „Calea Ferată din Moldova”, care de fapt nu a respectat partea ce ține termenul transportării mărfii.

Consideră reclamantul că aceste acte administrative urmează a fi anulate ca fiind ilegale deoarece în cazul dat ÎS „Calea Ferată din Moldova” nu este subiect al contravenției vamale prevăzute de art. 231 pct. 23) din Codul vamal, deoarece nu este persoana responsabilă pentru operațiunea de tranzit.

În decizia adoptată agentul constatatator face trimitere la pct. 9 al Ordinului Serviciului Vamal nr. 288-o din 20 decembrie 2005, conform căruia persoana responsabilă cu operațiunea de tranzit este titularul regimului vamal de tranzit și este principal obligat, introdus în rubrica 50 a declarației vamale. Pe când ÎS „Calea Ferată din Moldova” nu este principal obligat și nu este introdusă în rubrica 50 a declarațiilor vamale respective.

În opinia reclamantului, agentul constatatator a interpretat eronat prevederile art. 8 pct. 5), art. 23 pct. 1) din Convenția privind traficul internațional feroviar a mărfii pe calea ferată, deoarece nici una din normele relatate nu reglementează răspunderea și respectarea de către transportator a reimului vamal de trabyit cum este relatat în decizia care se contestă. Nu reglementează răspunderea a ÎS „Calea Ferată din Moldova” pentru încălcarea regimului vamal de tranzit și nici regulamentul privind interacțiunea Departamentului vamal și ÎS „Calea Ferată din Moldova” la perfectarea actelor vamale la mărfurile transportate pe calea ferată, la care face referire agentul constatatator în decizia adoptată.

La 13 septembrie 2011, ÎS „Calea Ferată din Moldova” s-a adresat Serviciului Vamal cu cerere prealabilă, solicitînd anularea procesului-verbal nr. 217/11 din 26 august 2011 și a deciziei de aplicare a sancțiunilor materiale din 26 august 2011, care prin răspunsul din 11 octombrie 2011 a fost respinsă.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 07 februarie 2012, a fost declinată competența Curții de Apel Cahul pentru judecarea speței.

Pe parcursul examinării cauzei, în proces au fost atrași Biroul Vamal Cahul în calitate de copîrît și SC „Brokeruniversal” SRL în calitate de intervenient accesoriu.

Prin hotărîrea Curții de Apel Cahul din 25 februarie 2013, acțiunea a fost admisă parțial, fiind anulat procesul-verbal cu privire la contravenție vamală nr. 217/11 din 26 august 2011, întocmit de Biroul Vamal Cahul în privința ÎS „Calea Ferată din Moldova”, pentru săvîrșirea contravenției vamale, prevăzută de art. 231 pct. 23) din Codul vamal și decizia Biroului Vamal Cahul din 26 august 2011 pe dosarul contravențional vamal nr. 217/11, prin care ÎS „Calea Ferată din Moldova” a fost supusă unei sancțiuni materiale în baza art. 232 lit. i) din Codul vamal sub formă de amendă în mărime de 3% din valoarea mărfii care a constituit obiectul contravenției vamale, în sumă de 81537,32 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a indicat prevederile art. 34, 42, 48 din Codul vamal, menționînd că, între organul vamal și ÎS „Calea Ferată din Moldova” nu există nici un fel de relații, atît de subordonare cît și de control,

acestea la rîndul său fiind stabilite cu titularul regimului vamal de tranzit, adică persoana care a prezentat declarațiile vamale pentru tranzitarea mărfurilor – brokerul vamal. Astfel, ÎS „Calea Ferată din Moldova” nu poartă nici o răspundere față de organul vamal, aceasta fiind purtată doar față de clientul comanditar în virtutea obligațiilor sale de căraș. ÎS „Calea Ferată din Moldova” nu este subiect al contravenției vamale, prevăzute de art. 231 pct. 23) din Codul vamal, deoarece după cum rezultă din declarațiile vamale de tranzit în rubrica 50 în calitate de principal obligat este indicat SC „Brokeruniversal” SRL. Prin urmare, concluziile agentului constatator privind vinovăția ÎS „Calea Ferată din Moldova” în săvîrșirea contravenției vamale imputate este lipsită de temei legal.

Referitor la capătul de cerere respins, a fost indicat că acesta este neîntemeiat, or, răspunsul unei autorități publice care cuprinde punctul de vedere cu privire la interpretarea unei legi sau a unui act administrativ normativ nu poate fi considerat drept un act administrativ, deoarece răspunsul în cauză nu produce nici un efect juridic față de persoana care l-a solicitat.

Considerînd ilegală hotărîrea instanței de fond, la 17 aprilie 2013, Biroul Vamal Cahul a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea hotărîrii Curții de Apel Cahul din 25 februarie 2013, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie respinsă.

În susținerea cererii de recurs recurentul a invocat că hotărîrea contestată este ilegală și nefondată, bazată pe o apreciere incompletă, subiectivă și unilaterală.

În speță, recurentul a indicat că, brokerii vamali, care potrivit prevederilor art. 48 alin.(1) din Codul vamal, pct. 96 al Regulamentului de aplicare a destinațiilor vamale prevăzute de Codul Vamal al RM, aprobat prin HG nr. 1140 din 02.11.2005, pct. 9 din Normele metodologice privind aplicarea sistemului de tranzit pe teritoriul RM, aprobate prin Ordinului Serviciului Vamal nr. 288-o din 20.12.2005, sunt titularii operațiunii de tranzit, în sarcina acestuia apare obligația de a depune la biroul vamal de plecare declarația de tranzit, obligație care a fost îndeplinită de către brokerii vamali, iar obligația de transportare și respectiv de prezentare a mărfii la postul vamal îi revine persoanei juridice, care transportă nemijlocit marfa, adică ÎS „Calea Ferată a Moldovei”, care în conformitate cu art. 23, pct. 1 al Convenției privind traficul internațional feroviar de mărfuri pe calea ferată (SMGS), este responsabilă de întîrzierea la livrarea încărcăturii și de prejudiciile aduse în urma pierderii integrale sau parțiale în timpul începînd cu momentul primirii încărcăturii pentru transportare pînă la livrarea ei la stația de sosire, iar în conformitate cu prevederile pct. 4 al „Regulamentului privind interacțiunea Departamentului Vamal și Căii Ferate din Republica Moldova la perfectarea actelor vamale la mărfurile transportate pe calea ferată”, aceasta din urmă poartă răspundere pentru integritatea și transportarea mărfurilor aflate sub supraveghere vamală și este obligată să le aducă la stația de destinație în adresa destinatarului indicat în scrisoarea de trăsură.

Mai indică recurentul că activitatea transportului feroviar, este organizată și în conformitate cu Codul civil, invovînd la acest aspect responsabilitatea cărașului pentru depășirea termenului de livrare.

ÎS „Calea Ferată a Moldovei” a depus referință pe marginea recursului declarat, solicitînd respingerea lui ca neîntemeiat.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecînd recursul declarat împotriva hotărîrii date în instanța de fond și verificînd, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de intimat, legalitatea hotărîrii atacate, Colegiul conchide că recursul declarat de Biroul Vamal Cahul este neîntemeiat și urmează a fi respins, pornind de la următoarele.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC al RM instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Hotărîrea recurată a fost adoptată în conformitate cu normele de drept material și procedural și este bazată pe aprecierea corectă și completă a tuturor probelor și circumstanțelor cauzei, motiv pentru care de către Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit este considerată legală și întemeiată.

Potrivit materialelor cauzei, ÎS „Calea Ferată din Moldova” a înaintat în instanța de contencios administrativ cerere către Biroul Vamal Cahul și Serviciul Vamal privind anularea procesului-verbal cu privire la contravenție vamală nr. 217/11 din 26 august 2011, întocmit de către Biroul Vamal Cahul în privința ÎS „Calea Ferată din Moldova”, pentru săvîrșirea contravenției vamale, prevăzută de art. 231 pct. 23) din Codul vamal și a deciziei Biroului Vamal Cahul din 26 august 2011 pe dosarul contravențional vamal nr. 217/11, prin care ÎS „Calea Ferată din Moldova” a fost supusă unei sancțiuni materiale în baza art. 232 lit. i) din Codul vamal sub formă de amendă în mărime de 3% din valoarea mărfii care a constituit obiectul contravenției vamale, în sumă de 81 537,32 lei, anularea hotărîrii Serviciului Vamal al RM pe marginea plîngerii împotriva procesului-verbal nr. 217/11 din 26 august 2011 și deciziei din 26 august 2011.

Instanța de fond a admis parțial cererea ÎS „Calea Ferată din Moldova” și a anulat, ca fiind ilegal, procesul-verbal cu privire la contravenția vamală nr. 217/11 din 26 august 2011, întocmit de Biroul vamal Cahul în privința ÎS „Calea Ferată din Moldova” pentru săvîrșirea contravenției vamale, prevăzute de art. 231 pct. 23) Cod vamal și art. 232 lit. i) din Codul vamal și decizia Biroului Vamal Cahul din 26 august 2011 pe dosarul contravențional vamal nr. 217/11, prin care ÎS „Calea Ferată din Moldova” a fost supusă unei sancțiuni materiale în baza art. 232 lit. i) din Codul vamal sub formă de amendă în mărime de 3% din valoarea mărfii care a constituit obiectul contravenției vamale, în sumă de 81 537,32 lei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție susține această soluție, pornind de la următoarele.

După cum s-a constatat cu certitudine, în perioada 07.09.2010 – 15.09.2010 la postul vamal intern Florești au fost depuse de către compania de broker „Brokeruniversal” declarațiile vamale privind tranzitarea mărfii (orz furajer și grîu furajer), în valoarea totală de 2 717 910,78 lei, de la postul vamal Florești la postul vamal Etulia-Fricăței în termen de pînă la 14 septembrie 2010 și respectiv 21 septembrie 2010.

Astfel, la rubrica 50 a acestor declarații vamale, ca principal obligat a fost indicată SC „Brokeruniversal” SRL (f.d. 62-78).

Potrivit art. 1 pct. 34 Cod vamal, titular al operațiunii este persoana în numele căreia s-a făcut declarația vamală (declarantul) sau persoana căreia i-au fost transferate, în privința destinației vamale, drepturile și obligațiile persoanei menționate anterior (declarantului).

La caz, titular al operațiunii de tranzit este brokerul vamal SC „Brokeruniversal” SRL care a și depus declarațiile vamale în vederea tranzitării mărfii.

Potrivit art. 42 alin. (1) Cod vamal, tranzitul este regimul vamal în care mărfurile sînt transportate pe teritoriul vamal sub supraveghere vamală de la un organ vamal la altul, fără perceperea drepturilor de import și de export și fără aplicarea măsurilor de politică economică, dacă legislația nu prevede altfel.

(2) Timpul tranzitului se stabilește de organul vamal, dar nu poate depăși 8 zile de la data trecerii frontierei vamale.

(3) Titularul regimului vamal de tranzit este persoana sub responsabilitatea căreia are loc operațiunea de tranzit. El este obligat să depună la organul vamal de plecare o declarație vamală de tranzit.

Pornind de la prevederile normelor de drept evocate, Colegiul constată că titularul regimului vamal de tranzit este persoana care a depus la organul vamal de plecare declarațiile vamală de tranzit, adică brokerul vamal SC „Brokeruniversal” SRL.

În conformitate cu prevederile art. 48 alin. (1) Cod vamal, titularul operațiunii de tranzit este responsabil de tranzitul mărfurilor. El este obligat să prezinte, în termenul stabilit, organului vamal de destinație mărfurile cu mijloacele de identificare intacte, aplicate de organul vamal de plecare.

Astfel, analizînd circumstanțele pricinii prin prisma normelor de drept menționate, instanța de recurs conchide că corect a fost constatat de către instanța de fond că titular al operațiunii de tranzit în cazul din speță este compania de broker SC „Brokeruniversal” SRL, care este responsabilă de tranzitul mărfurilor și este obligată să prezinte, în termenul stabilit, organului vamal de destinație mărfurile cu mijloacele de identificare intacte, aplicate de organul vamal la plecare.

În acest sens, afirmația recurentului precum că obligația de transportare și respectiv de prezentare a mărfii la postul vamal Etulia-Fricăței îi revine persoanei juridice, care transportă nemijlocit marfa, adică ÎS „Calea Ferată a Moldovei”, este apreciată critic de către Colegiu. Or, ÎS „Calea Ferată din Moldova” într-adevăr are obligația de transportare și respectiv de prezentare a mărfii la postul vamal Etulia-Fricăței, însă nicidecum nu este titularul operațiunii de tranzit și, prin urmare, nu poate fi subiect al răspunderii vamale pentru întârzierea mărfurilor la punctul vamal de ieșire de pe teritoriul tranzitat.

Mai mult ca atît, între organul vamal și ÎS „Calea Ferată din Moldova” nu există nici un fel de relații, atît de subordonare, cît și de control, acestea la rîndul său fiind stabilite cu titularul regimului vamal de tranzit, adică persoana care a prezentat declarațiile vamale pentru tranzitarea mărfurilor – brokerul vamal. Or, față de organul vamal ÎS „Calea Ferată din Moldova” nu poartă nici o răspundere, aceasta putînd fi instituită doar față de clientul comanditar în virtutea obligațiilor sale de cărauş.

În context, trimiterile recurentului la art. 23, pct. 1 al Convenției privind traficul internațional feroviar de mărfuri pe calea ferată (SMGS), se referă anume la răspunderea cărauşului (transportatorului) față de client, iar pct. 4 al „Regulamentului privind interacțiunea Departamentului Vamal și Căii Ferate din Republica Moldova la perfectarea actelor vamale la mărfurile transportate pe calea ferată”, nu are aplicabilitate în speță, deoarece în procesul-verbal contestat nu s-a invocat încălcarea integrității și transportării mărfurilor aflate sub supraveghere vamală, ci încălcarea preioadei de tranzit.

Totodată, Colegiul menționează că recurentul, deși corect a invocat pct. 96 al Regulamentului de aplicare a destinațiilor vamale prevăzute de Codul Vamal al RM, aprobat prin HG nr. 1140 din 02.11.2005, pct. 9 din Normele metodologice privind aplicarea sistemului de tranzit pe teritoriul RM, aprobate prin Ordinului Serviciului Vamal nr. 288-o din 20.12.2005, eronat le-a interpretat. Astfel, pe de o parte, recunoaște că titularul tranzitului este principalul obligat și este indicat în rubrica 50 a declarației vamale, iar pe de altă parte, neagă responsabilitățile acestuia vis-a-vis de operațiunea de tranzit. Or, în sarcina principalului obligat nu intră doar obligația de a depune la biroul vamal de plecare declarația de tranzit, așa cum a afirmat organul vamal, dar și respectarea întregii operațiuni de tranzitare.

În altă ordine de idei, instanța de recurs apreciază critic și afirmația Biroului Vamal Cahul cum că în calitate de subiect al încălcării prevăzute de norma respectivă, poate apărea doar declarantul vamal sau persoana juridică, persoana fizică ce desfășoară activitatea de întreprinzător care transportă nemijlocit mărfurile în cadrul regimului vamal de transit, iar SC „Brokeruniversal” SRL nu poate influența asupra termenelor și modului de tranzitare a mărfurilor transportate de ÎS „Calea Ferată a Moldovei”, regulile de cuplaj a vagoanelor, formare a garniturilor de vagoane, trenurilor, cât și graficul mișcării lor se stabilesc în exclusivitate de către aceasta. După cum s-a menționat supra, relațiile dintre client și transportator sunt reglementate de alte norme de drept și nu pot fi puse la baza contravenției vamale din litigiu.

Astfel, instanța de recurs concluzionează că argumentele recurentului nu și-au găsit confirmarea în cadrul judecării cererii de recurs.

În această ordine de idei și, având în vedere că hotărârea Curții de Apel Cahul din 25 februarie 2013 este legală și întemeiată, iar recursul declarat de Biroul Vamal Cahul este nefondat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a-l respinge, cu menținerea hotărârii contestate.

Ținând cont de cele expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă al RM, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Se respinge recursul declarat de Biroul Vamal Cahul.

Se menține hotărârea Curții de Apel Cahul din 25 februarie 2013, în pricina de contencios administrativ la cererea depusă de ÎS „Calea Ferată din Moldova” către Serviciul Vamal al RM și Biroul Vamal Cahul, intervenient accesoriu SC „Brokeruniversal” SRL, cu privire la contestarea actului administrativ.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Valentina Clevadi

Ion Corolevski

Iuliana Oprea